

Posudek vedoucího práce na diplomovou práci

Eliška Bastlová: *Opera Antonia Salieriho Axur re d'Ormus v Praze 1788*, ÚHV FF UK, Praha 2007, 137 + 77s.

Tématem diplomové práce Elišky Bastlové je Salieriho opera *Axur re d'Ormus*, kterou autorka zkoumá v několika kontextech, čemuž odpovídá i členěné práce. Po stručném skladatelově biogramu následuje seznámení s italskou operou v Praze od dob působení Giuseppe Bustelliho (1764) až do smrti Domenica Guardasoniho (1807). Další kapitola je věnována uvádění Salieriho oper v Praze až do první třetiny 19. století. Čtvrtá, hlavní část práce, se zabývá genezí *Axura*, jeho dramatickou a hudební analýzou a v závěru ještě srovnání pramenů, které odráží podoby díla od vídeňské premiéry přes pražské nastudování až po úpravu v Drážďanech v roce 1789. Součástí práce je pečlivý popis pramenů (zejména libret) a bohaté notové ukázky (především v příloze).

Volbou tématu se Eliška Bastlová úspěšně připojila k domácímu výzkumu italské opery v Praze, ale zároveň k aktuálnímu mezinárodnímu bádání, které se od konce 90. let 20. století začalo hlouběji věnovat problematice opery období klasicismu. Heuristickou fází pojala diplomantka velmi zevrubně – soustředila se především na pražské inscenace Salieriho oper a podařilo se jí shromáždit i údaje dosud nepublikované či jen málo známé (např. údaje z dobových periodik nebo tzv. *Journalu* Stavovského divadla). Poměrně obsáhlé, resp. informačně hutné jsou pasáže o působení jednotlivých pražských impresáriů, což pomáhá přesvědčivě vyložit Salieriho v kontextu domácího operního repertoáru. Autorka dokládá poměrně brzký a trvalý zájem o Salieriho skladby a jeho významné postavení pátého nejhranějšího autora ve sledovaném období. V této části textu lze pozorovat také jisté drobné nepřesnosti ve formulacích či datech, které nepochybně souvisí s velkým rozsahem prostudované literatury a pramenů v nejméně čtyřech jazycích a snahou diplomantky pokud možno všechny tyto detaily zapracovat (a navíc práci sepsat takřka za jediný rok).

(K zvážení doporučuji např. formulaci „systém veřejných městských divadel“ (s. 15), který je v pražských poměrech zavádějící; dále společnost F. A. Göttersdorfa (s. 21) je známá jako baletní – případná představení operní (singspielová?) by bylo potřeba doložit; Bondiniho cesta do Říma 1781 je doložena jak? (s. 22, odkaz na literaturu se týká jiných informací); jeho zastupování Bustelliho k roku 1766 (s. 22) bude spíše omyl (či nový pramen?); různá data úmrtí Giuseppe Bustelliho (na s. 31 je rok 1780, jinak správně 1781) a rozpory starší literatury ohledně přesného data úmrtí (na s. 22, pozn. 55) by asi nejlépe vyřešil pohled do publikace Aleny Jakubcové *Starší divadlo v českých zemích do konce 18. století*; z tabulky č. IV jakoby vyplývalo, že Bustelli uváděl operu v Praze ještě v roce 1781 a podobně je velmi podezřelé Angermüllerovo tvrzení o Bustelliho pražském uvedení opery *La fiera di Venezia* v roce 1778 (s. 30). Rok uvedení *Kominika* v Praze 1782 (dle libreta v radenínské sbírce) je v rozporu s údaji v tabulce I a III (1783) apod.)

Hlavní badatelský výkon Elišky Bastlové ovšem spatřuji ve čtvrté kapitole její práce. Podrobné studium jednotlivých podob opery *Axur*, včetně jejího přímého předchůdce, totiž Salieriho francouzské opery *Tarare*, umožnilo diplomantce vyrovnat se s nesnadným úkolem analýzy a žánrového výkladu tohoto díla. Salieri zjevně usiloval o zachování co nejvíce z původní verze (*Tarare*), ale zároveň si uvědomoval nutnost silné adaptace, jež by toto dílo

učinila srozumitelným jak pro interprety, tak i publikum zvyklé na italskou operu. Rozdílné druhové tradice přivedly Salieriho a Da Ponteho k smíšenému a částečně i novátorskému, byť – troufám si tvrdit – asi ne vždy zcela přesvědčivému pojetí *Axura*. To vše autorka dokládá v rozsáhlých analytických pasážích (zejména v kapitole 4.5), stejně jako si všímá některých strukturálních a dramatických ambivalencí díla. (Jako možné další zhodnocení těchto stránek navrhuji zamyšlení nad strukturou jednotlivých dějství a jejich vzájemných poměrů.)

V poslední části diplomové práce autorka srovnává několik jí dostupných pramenů a velmi podrobně eviduje odlišnosti, na jejichž základě také vypracovává stemma pravděpodobného šíření a vztahů jednotlivých podob opery mezi vídeňskou premiérou, pozdějšími autorskými úpravami, pražskou podobou a drážďanskou variantou. Ze srovnání je patrné, že v Praze zazněla prakticky identická podoba díla, jako při vídeňské premiéře. Celkové výsledky tohoto srovnání jsou ale limitované, a to především z důvodu práce s jen zprostředkovanými informacemi o autografní partituře. Bylo by velmi přínosné, kdyby dílčí poznatky srovnávacích analýz byly ke konci shrnuty a kdyby bylo zdůrazněno či ve stručnosti řečeno, co představují ony shledané drobné rozdíly mezi pražským a vídeňským libretem (s. 113) a jakou relevanci mají (či by mohli mít) při zkoumání dalších pramenů. V této souvislosti by také bylo vhodné vysvětlit, v čem lze spatřovat v partituře C onu „syntézu „pražské“ a „vídeňské tradice“ (s. 113).“ K dílčím analýzám vznáším aspoň jeden marginální dotaz – proč autorka považuje verše začínající *Ei distrusse i giardini ei miei campi* za tzv. versi sciolti (s. 118)?

Celou závěrečnou kapitolku je podle mého názoru vhodné vnímat jako určitý bonus, který vznikl jednak jako důsledek nutného průzkumu pramenů a potřeby zorientovat se v komplikované pramenné situaci a zároveň ze zájmu diplomantky o šíření a proměnách *Axura*. Takové studium může samozřejmě napomoci i k celkovému hlubšímu pochopení díla, jež je z předložené práce patrné.

Rozsah, rozmanitost i kvalita jednotlivých badatelských výkonů Elišky Bastlové v předloženém textu plně vyhovují nárokům magisterské práce. Jsou rovněž velkým příslibem pro další profesní směřování autorky, které lze než plně podpořit.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.